

KIM MÜLLER

VI VILLE SPELA FOTBOLL

AUTONOMIN är, som ett revolutionärt perspektiv vilket förverkligar sig självt genom självorganisering, paradoxalt nog oskiljbar från en stabil arbetarklass. Den är lätt urskiljbar vid själva ytan av kapitalets reproduktion och existerar bekvämt innanför dennas gränser. Den får sin ställning genom denna reproduktion och är inom den erkänd som en legitim förmedling. Autonomi är praktiken, teorin och det revolutionära projektet under den fordistiska fasen. Arbetaren är dess subjekt och den förutsätter att den kommunistiska revolutionen är hennes frigörelse, dvs. det produktiva arbetets befrielse. Den förutsätter att kamper för dagskrav är steg mot revolutionen samt att kapitalet reproducerar och bekräftar en arbetaridentitet inom exploateringsförhållandet. Allt detta har förlorat sin grund. Tvärtom så ser proletariatet i varje kamp hur dess existens som klass är objektivrad i kapitalets reproduktion, som någonting som är det främmande och som det i sin kamp kan ledas till att ifrågasätta. I proletariatets aktivitet blir existensen som klass en yttre begränsning påförd av kapitalet. Att vara en klass blir det hinder som dess kamp som klass måste övervinna och detta hinder rymmer en verklighet som är klart och enkelt identifierbar: självorganiseringen och autonomin.

”Självorganisering och kommunisering”, *Théorie Communiste*.

Jag har precis tagit mig igenom en av *Théorie Communistes* texter i *riff-raff* #8, ”Självorganisering och kommunisering”. Jag ska inte försöka mig på att sammanfatta texten på några få rader, det skulle inte göra den rättvisa. Jag ska istället försöka sätta texten i relation till mina egna erfarenheter.

Inledningsvis är det periodiseringen som jag är tveksam till. *Théorie Communiste* beskriver det som att möjligheterna för att klasskampen ska överskrida sina begränsningar i autonomi och självorganisering (så att säga rörelsen *från* klassmakt *till* klassernas avskaffande) finns nu efter fordismens förmodade död. Men utifrån skillnaderna mellan dagens postfordistiska produktion och gårdagens fordistiska, och *Théorie Communistes* diskussion av det växande ointresset för en arbetaridentitet, så tror jag snarare att brottet med autonomin bör förklaras utifrån skillnader

i klassammansättning än utifrån den övergripande samhällsliga förändring som Théorie Communiste tecknar. De utbildade, prekära och osäkra delarna av arbetarklassen har *aldrig* varit speciellt intresserade av att organisera sig som en klass. Men jag ska inte dröja mig kvar vid periodiseringen av kapitalismen. Anledningen till det är att jag inte tycker det är så intressant och det viktiga är trots allt de praktiska konsekvenserna av Théorie Communistes historieskrivning. Nämligen behovet att övervinna autonomin och få arbetarkampen att bli en kamp *mot* arbetarklassens existens som en klass. Jag ska därför fokusera på hur jag tycker att man kan se tendenser till att gå bortom autonomin i de vardagliga kamperna på dagens arbetsplatser. Eller för att formulera det annorlunda, hur många av vardagskamperna inte alls handlar om lönen eller arbetstiden utan om själva arbetet. Och jag menar inte kamper om makten *över* arbetet utan kamper *mot* att överhuvudtaget vara arbetare. Kamper mot vår egen klassituation, mot arbetet.

För att direkt anknyta till mina egna erfarenheter så var det en del vänsterfolk som frågade mig varför jag och mina kamrater inte försökte ockupera ett nedläggningshotat bageri som jag arbetade på. Frågan var mycket märklig så klart, vi som arbetade där var inte speciellt intresserade av att arbeta kvar. Så varför skulle vi ockupera skiten? Tanken var väl att vi skulle vilja behålla våra jobb, att vi skulle kämpa för rätten att fortsätta sälja vår arbetskraft.

När det gäller frågan om *hur* arbetarklassen kämpar i dag och vilka intressen det ger uttryck för har Théorie Communiste många exempel som understryker deras tes. Det gör det lite mer konkret för mig vad de menar. De fokuserar mest på att arbetarkampen trätt in på reproduktionens nivå och att arbetarklassens existens som en klass fungerar som ett tydligt hinder som klasskampen nu måste och kan övervinna. Men Théorie Communiste behandlar i artikeln enbart massiva kampformer som enorma upplopp och plundringar, ockupationer och strejker, och försöker med dessa exempel skildra att självorganiseringen och autonomin snabbt stöter på sina egna begränsningar. Det räcker inte längre att organisera sig som klass om man vill undslippa sin egen position som klass. I analysen av den senaste kampvågen i Argentina skriver de exempelvis:

I Argentina har inte självorganiseringen överskridits och den kan endast överskridas i slutfasen av en *kommuniserande* revolt. De sociala kamperna i Argentina har varslat om detta överskridande. När det blir påtagligt att revoltens natur inte längre kan vara autonomi, vare sig som ett realiserbart projekt eller som ett projekt i färd att realiseras, blir självorganiseringen ett *fängelse för sin egen situation*, vilket är precis den begränsning som kampen mot kapitalet måste överskrida. Klasskampen förblir fångad inom klasstillståndets enkla uttryck. Under det obevekliga försvaret

av sina mest omedelbara intressen blir klassens existens ett yttre tvång inom kapitalet. I försvaret av sina omedelbara intressen leds proletariatet till att avskaffa sig självt, då dess aktivitet i de "ockuperade fabrikerna" inte längre kan vara instängd i de 'ockuperade fabrikerna', inte heller i de 'ockuperade fabrikernas' enhet, sammanslutning och koordination. Den kan inte ens stängas in i självorganiseringen.

Men jag vill hävda (Théorie Communiste säger i och för sig inte motsatsen då de inte berör ämnet) att detta varsel även kan skönjas i de dagliga småkamper som förs på arbetarklassens arbetsplatser. Kampen som förs på de arbetsplatser jag varit på de senaste åren handlar delvis om reallönen och arbetstiden, delvis om helt andra värden. Något jag kanske skulle benämna för "att vara sig själv" eller alienation eller något sådant. Dessa kamper är sällan kollektiva, ofta är de desperata (en desperation som i större strejker kallas för självmordsbenägna kamper av Théorie Communiste) och folk tar dem verkligen till sitt hjärta (själv är jag så krass att jag ofta bryr mig mer om reallönen och arbetstiden än kamper som handlar om värdighet och dylikt, men jag respekterar i och för sig inte regler eller annat otyg). Jag menar kamper som kan komma ur vilka kläder man får eller inte får ha på sig på arbetet, om man får ha mobiltelefon på sig, om man får lyssna på musik eller måste ha lastbilen städad. Kanske är det så att när arbetaridentiteten tynar bort mer och mer, och färre identifierar sig som arbetarklass, så blir människor alltmer intresserade av att kunna vara mer än enbart arbetskraft på arbetsplatserna. Jag letar inte här efter en inneboende mänsklig natur som försöker bryta sig ur ett kapitalistiskt skal, mer att man sätter sig själv i först rummet (fast det kanske är samma sak...). Det sker en mängd absurda och tillsynes meningslösa kamper på arbetsplatserna idag. Kamper som ofta är väldigt destruktiva till sin karaktär, även om de är bagatellartade. Någon skickar hotbrev till chefen för att mobilerna måste vara avstängda under arbetstid, någon annan styrketränar för att kunna misshandla chefen på nästa fyllefest och någon annan gömmer systematiskt arbetsgivarens ytterkläder. All denna tillsynes meningslösa mikrokamp tycks handla om något annat än autonomi och självorganisering. Jag tror det pekar på arbetarklassens dagliga oförmåga att finna sig till rätta i sin klassituation.

Théorie Communiste hävdar dock att självorganisering är en förutsättning för kommuniseringen, eller kanske snarare de kamper som pekar mot en kommunisering. Det stämmer väl fint, för om jag går tillbaks till det där nedläggningshotade bageriet, så hade vi utifrån vår klassposition och vår solidaritet rätt mycket att säga till om eftersom vi var så sammansnackade. Vi var så att säga ganska självorganiserade som arbetskraft, eller som variabelt kapital om man hellre vill använda det uttrycket. Men hur använde vi då vår tillkämpade makt? Man skulle väl kunna

tro att vi drev på för fler anställda eller högre löner eller andra dagskrav. Men så enkelt var det inte, vi hade mycket sällan krav. Vi krävde inte bättre arbetstid utan vi tog mer rast när vi kände för det. Och ofta gled kampen utanför logiken hos ekonomiska krav, jag minns speciellt att vi spelade fotboll på arbetstid, med en ihoptejpad boll av isoleringstejp, att vi hade degkrig och tramsade runt och sådant. Reaktionerna på dessa saker var inte odelat positiva inom vänstern och arbetsledarna var väldigt konfunderade över vårt beteende. Vad jag vill komma fram till är att trots den styrkeposition vårt arbetarkollektiv hade på bageriet så var vi inte speciellt intresserade av att vara protesterande, olydiga eller strejkande arbetare. Vi ville spela fotboll. Vi ville kasta deg på varandra. Vi ville leka. Visserligen skedde allt detta inom ramarna för den faktiska arbetsplatsen, längre än så kom vi inte, men vi ville åtminstone utföra något annat än arbete. Vi ville komma bortom vår egen klassituation och ett sätt att göra det var att agera som om vi redan hade gjort det. Istället för att arbeta spelade vi fotboll och vi sket i vad arbetsledarna sade om det.

Den här kampen som kommer ur självorganiseringen men som bryter med den finns inte endast inom produktiva arbeten. Det finns liknande tendenser inom de sfärer som reproducerar arbetskraften. När jag studerade på ett yrkesförberedande program på Lernia utvecklades ett sammansvetsat gäng bland oss elever, men vår organisering och styrka användes inte till att kräva bättre lärare eller högre ersättning, däremot höjde vi reallönen på andra sätt, men där har jag svårt att se att vi var en förhandlingspart eftersom det handlade om stölder. När det var dags att göra slutprovet skedde mycket praktiskt kunskapsöverföring. De äldre eleverna gav de nyare ett tummat och uppkopierat häfte med alla svaren på frågorna. Om vi var självorganiserade som klass var det som en klass *utan* yrkeskunskap. Vi var självorganiserade för att undkomma reproduktionen av oss själva som en klass. Vi organiserade oss *mot* vår egen kunskapsmaximering, *mot* vår egen reproduktion. Den största sjukskrivningsvägen som förekom hade överhuvudtaget inget med utbildningen eller ersättningsnivån att göra, den händelse som innebar att det skapades en samtidighet i flykten från arbetet var fotbolls-VM. Återigen, vår kamp handlade inte om en vilja att reproducera oss själva som mer utbildad arbetskraft utan vi försökte undkomma reproduktionen. Vi flydde och utmanade själva klassreproduktionen men tyvärr endast en specifik institutions reproduktion.

Sammanfattningsvis är min poäng att kamper som inte handlar om att stärka oss som klass utan som pekar på en vilja att gå bortom klassamhället kan synas i vardagskamperna, i det ansiktslösa motståndet, och det är dessa kamper som kan leda oss bortom den gräns som klasskampen själv ställer för oss arbetare: självorganiseringen.